



HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (01.05.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (120.204) Dünya (3.090.445) **Ölüm*:** Türkiye (3.174) Dünya (217.769)

DSÖ Risk Değerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

*30 Nisan 2020'de açıklanan verilerdir.

Günün HASUDER Önerisi

1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü Kutlu Olsun!

Emeğe değer verilen ve dayanışmanın güçlü olduğu toplumlarda sağlık da güçlü olur.

Koronalı günlerde sağlık çalışanlarının her zamankinden daha fazla dayanışmaya ihtiyaçları vardır.

Emek, herhangi bir karşılık gözetmez, ama çalışma koşullarının iş kazası ve meslek hastalıklarını önleyecek şekilde düzenlenmesini ister.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-101 ([WHO Situation Report-101](#))

- DSÖ, COVID-19 salgını süresince gerekli aşılama faaliyetleri yapılırken, sağlık otoritelerinin sağlık çalışanları ve toplulukları korumak için özel önlemler almaları gerektiğini hatırlattı. [Kaynak](#)
- DSÖ AMRO/PAHO Direktörü Dr. Carissa F. Etienne, COVID-19 salgını sırasında aşılama programlarının devam etmesini istedi: "Özellikle çocuklar için rutin aşılamaların gerisine düşersek, salgınları göze almış oluruz, böylelikle COVID-19'a ilave olarak önlenebilir hastalıklarla hastaneleri ve klinikleri doldururuz." [Kaynak](#)
- DSÖ/EURO Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge, şeffaf bilgi paylaşımı, yerinde destek ve kararlı dayanışma çağrısında bulundu. [Kaynak](#)
- DSÖ SEARO, bölgede, gelecekteki COVID-19 aşısı üretimini tartışmak üzere aşı üreticileri ve ulusal düzenleyici makamlarla bir toplantı düzenledi. [Kaynak](#)
- DSÖ, tüm Üye Devletlerin COVID-19 için zamanında ve doğru test kapasitesine sahip olmasını sağlamaya çalışmaktadır:
 1. Altı DSÖ bölgesi boyunca bir referans laboratuvar ağı kuruldu ve yakın zamanda, viroloji, tanı, sekanslama ve çoğu zaman viral kültürde uzmanlığa sahip iki düzine laboratuvarı kapsayacak şekilde genişletildi.
 2. DSÖ'nün Küresel İnfluenza Sürveyans ve Müdahale Sistemi ile birlikte çalışarak, COVID-19'un toplum yayılımına erken bir ipucu veren sürveyans testi, solunum hastalığı olan hastalara bakan kliniklerde kurulmuştur.
 3. 24 Şubat'tan bu yana DSÖ, COVID-19 için ülkelere doğrudan polimeraz zincir reaksiyonu (PCR) kitleri sağlayarak Üye Devletlere, hastalık kendine güçlü bir yer

edinmeden önce vakaları veya kümeleri tespit etme kapasitesi sunmaktadır.
[Kaynak](#) ('Subject in Focus' bölümünde)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC, COVID-19'a neden olan virüsle mücadele çabalarının yerelleştirilmesine yardımcı olmak için bir sosyal medya araç seti oluşturdu. Bu araç seti:
 - Güvenilir bir kaynaktan geçerli, doğru mesajlaşmayı sağlar,
 - Ek materyaller oluşturur,
 - Kaynakları paylaşır (30.04.2020). [Kaynak](#)
- **"COVID-19 Pozitif veya Şüpheli Sağlık Personeli İçin İşe Dönüş Kriterleri (ara rehber)"** yayımlandı. 30 Nisan 2020 itibarıyla son değişikliklerin özeti:
 - "Teste dayalı olmayan strateji" nin adını, semptomları olanlar için "semptom bazlı strateji" ve semptomları olmayanlar için "zaman bazlı strateji" olarak değiştirdi ve semptomların ilk ortaya çıkmasından bu yana, çalışmadan dışlanma süresini en az 10 güne uzatmak için güncelledi.
 - Bu güncelleme, kültürel viral bulaşın daha uzun sürdüğünü gösteren kanıtlara dayanılarak yapılmıştır ve ek kanıtlar ortaya çıktıkça gözden geçirilecektir (30.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC, sağlık personeli yetersizliğini azaltma stratejilerini paylaştı. Son güncellemede işe dönüş kriterleri değişti (30.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC, **"Sağlık Profesyonelleri İçin Coronavirüs Hakkında Klinik Bakım Rehberi (COVID-19)"**ni yayımladı (30.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC, **"Hasta Bakımında Yer Alan Sağlık Sağlayıcıları İçin COVID-19 Üzerine On Klinik İpucu"**nu yayımladı (30.04.2020). [Kaynak](#)

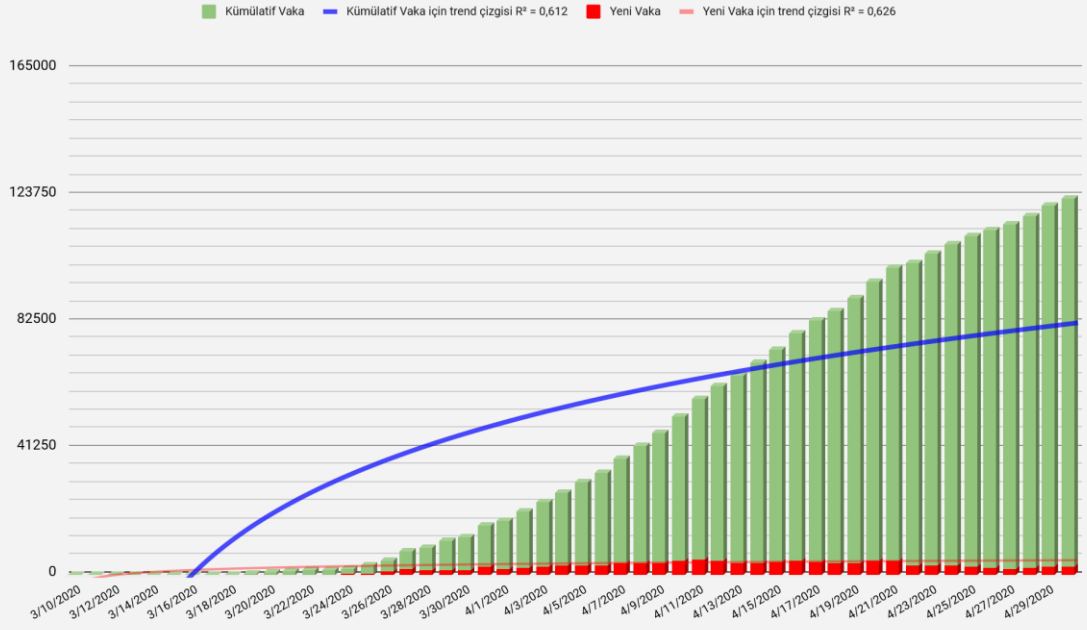
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC, haftalık bulaşıcı hastalık tehditler raporunu yayımladı (30.04.2020). [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
30/04/2020	42.004	6,23	2.615	120.204	93	3.174	2,64
$Pozitiflik\ Oranı\ (\%) = (Günlük\ Yeni\ Vaka\ Sayısı / Günlük\ Test\ Sayısı) \times 100$ $Vaka-Fatalite\ Oranı\ (\%) = (Kümülatif\ Ölüm\ Sayısı / Kümülatif\ Vaka\ Sayısı) \times 100$ Kaynak							

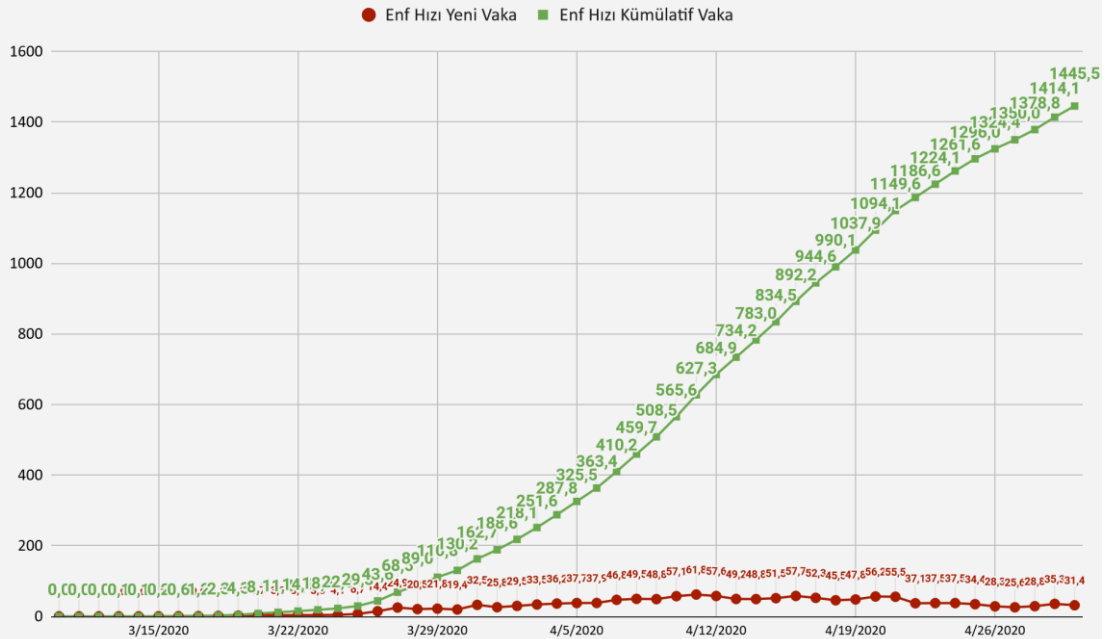
COVID-19 Salgın Eğrisi, Türkiye, 30.04.2020



HASUDER tarafından hazırlanmıştır (30.04.2020)

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.**

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 30.04.2020





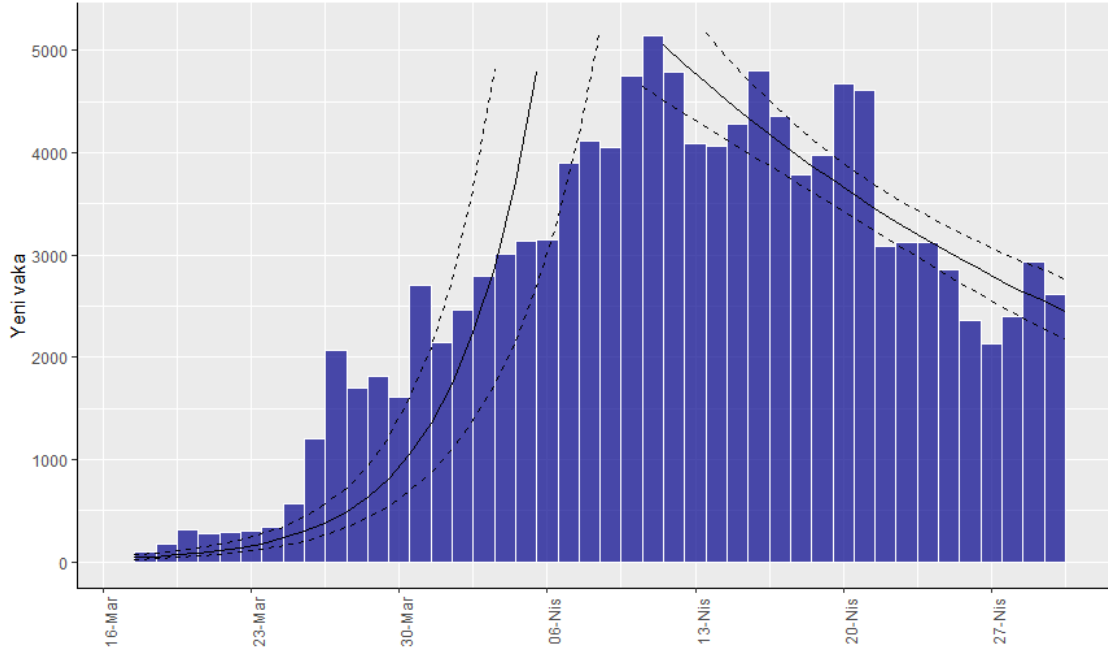
HASUDER tarafından hazırlanmıştır (30.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

COVID-19 Salgın Eğrisi, Türkiye (30.04.2020)



HASUDER tarafından hazırlanmıştır (30.04.2020)

Grafik R (<https://www.R-project.org>), "incidence"* paketi kullanılarak hazırlanmıştır.

*Kamvar, Zhian N., et al. "Epidemic curves made easy using the R package incidence."

F1000Research 8 (2019).

Log-lineer regresyon eğrilerinin oluşturulmasında kullanılan yöntem için:

<https://cran.r-project.org/web/packages/incidence/vignettes/overview.html#modelling-incidence>

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca'nın katıldığı, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Genel Direktörü Dr. Tedros Ghebreyesus başkanlığında gerçekleştirilen bilgilendirme toplantısında (30.04.2020);
 - Ghebreyesus, önlemlerin kaldırılması konusunda temkinli olunması gerektiğini belirtti.
 - Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca,
 - Başta DSÖ olmak üzere tüm küresel paydaşlarla işbirliğini en üst düzeyde devam ettirdiklerini,
 - Tedavide başarılı sonuçlar alındığını,
 - Bu sonuçlarda Türkiye'nin son yıllarda sağlık sisteminde gerçekleştirdiği yapılanmanın ve sağlık bilişim teknolojilerinin etkili olduğunu ifade etti.
 - "DSÖ, olası bir ikinci dalgaya yönelik hazırlık yaptı mı?" sorusunu yöneltti.
 - DSÖ'nün üye ülkelerin sorularına yazılı yanıt vereceği açıklandı. [Kaynak](#)
- Bakanlığın web sayfasına aşağıdaki dokümanlar eklendi:

- **Engelli Bakım Merkezlerinde Alınması Gereken Enfeksiyon Kontrol Önlemleri** (30.04.2020) [Burada](#)
- **Yurt Dışı Kargo Uçuşlarında Alınması Gereken Önlemler** (30.04.2020) [Burada](#)
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Araştırma, Geliştirme Ve Sağlık Teknolojisi Değerlendirme Dairesi Başkanlığı tarafından **“Ar-Ge Bilimsel Araştırma Çalışmaları Başvuru Formu”** yayımlandı (29.04.2020). [Burada](#) [Başvuru için](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Sn. Bakan;
 - Memur-Sen'in farklı ülkelerden sendikacıların katılımıyla düzenlediği, **“Pandemi Sürecinde Emek Dünyası, Pandemi Sonrasında Çalışma Hayatı”** temalı 1 Mayıs Uluslararası Online Konferansı'nda;
 - COVID-19 sonrası dönemde kamu, özel sektör, işçiler, memurlar ve işverenlerle beraber Türkiye'nin büyük bir atılım yapacağına inandıklarını belirtti (30.04.2020). [Kaynak](#)
 - Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası'nın düzenlediği **“MESS Webinarı”** programında;
 - Sosyal kalkınma kapsamında çalışma hayatı, sosyal güvenlik, sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler bağlamında önemli tedbirlerin hayata geçirildiğini,
 - Çalışma hayatında gerekli düzenlemelerin hızlıca yapılabilmesi için kamu ile özel sektör arasındaki sağlıklı iletişimin büyük önem taşıdığını belirtti (30.04.2020). [Kaynak](#)
- Bakanlık tarafından;
 - Başta 65 yaş üstü bireyler, engelliler, şehit yakınları ve gaziler ile karantina altında olan, talepte bulunan ve ihtiyacı olanlara telefonla psikolojik destek hizmeti sunulduğu,
 - Bu hizmetten, haftada yaklaşık 14 bin kişinin yararlandığı açıklandı (30.04.2020). [Kaynak](#)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından;
 - **Ana Metal Sanayi İşletmelerinde Yeni Tip Koronavirüs ile Etkin Mücadele Kapsamında Dikkat Edilecek Hususların Yer Aldığı Doküman ve Kontrol Listesi** yayımlandı (30.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

- Sn. Bakan, telafi eğitimlerinde *illerin özel durumunu dikkate alan ulusal bir model* hazırlandığını belirtti (29.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB, Sağlık Bakanlığına COVID-19'dan hastalanan sağlık çalışanlarının hakları hakkında bir yazı gönderdi (30.04.2020). [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası

- Ankara Tabip Odası, SES Ankara Şube ve Dev Sağlık İş, COVID-19 pandemisiyle mücadele esnasında hayatını kaybeden sağlık emekçilerini **“1 dakikalık saygı duruşu”** ile andı (30.04.2020). [Kaynak](#)

İstanbul Tabip Odası

- İmmün plazma tedavisinin kimlere uygulanacağı, kimlerin bağışçı olabileceği ve nasıl ulaşılabileceği ile ilgili bilgilendirme yazısı yayımlandı (30.04.2020). [Kaynak](#)
- COVID-19 ölüm bildirimleri hakkındaki tartışmalara yönelik olarak;
 - COVID-19 ölüm sayılarının gerçeği yansıtmadığını salgına karşı mücadele politikalarının belirlenmesi açısından önemli olduğu,

- COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden yurttaşların ölüm kayıtlarında ölüm nedeni olarak bu bilginin yer almamasının, geride kalan aile bireylerinin iş kazası, meslek hastalıkları sigortasında tanımlanan haklardan faydalanmasını engelleyeceği,
- Klinik bulguları COVID-19 ile uyumlu olan fakat PCR testi negatif çıkanlar ile test sonucu çıkmadan yaşamlarını yitirenlerin ÖBS'ye kayıtları yapılırken ölüm belgelerine ölüm şekli olarak Bulaşıcı Hastalık (Doğal Ölüm), ölüm nedeni olarak viral pnömoni, kalp yetmezliği yazılmasının istendiği, bu bölüme COVID-19 yazıldığı zaman Bakanlık tarafından onay verilmediği,
- “Tartışma”nın ve “Sorun”un;
 - Tanıda kullanılan PCR testlerinin güvenilirliğinin başlangıçta tahmin edilenden bir hayli düşük olduğunun açığa çıkmasına rağmen Bakanlığın klinik ve diğer tetkikleri uymakla birlikte test sonucu negatif olanların ölümleri halinde COVID-19 olarak kabul etmemesinden,
 - Hekimlerin yanlış bildirimde bulunmasından değil, Sağlık Bakanlığının uygulamasından kaynaklandığı belirtildi (30.04.2020). [Kaynak](#)

Acil Tıp Uzmanları Derneği (ATUDER)

- Türkiye'de Acil Tıbbın kuruluşunun 27. yılı kutlandı (30.04.2020). [Kaynak](#)

“COVID-19 salgını başta olmak üzere hemen tüm sağlık sorunlarında sağlık sisteminin en ön saflarında mücadele eden ve çok önemli sorumluluklar üstlenen Acil Tıp hekimlerine ve bütün çalışanlarına, Acil Tıbbın kurulmasında ve gelişmesinde emeği olan herkese teşekkür ederiz.”

HASUDER'den Haberler

- “Günün Konusu” bölümünde bugün Prof. Dr. Dilek Aslan “Obezite Ve Daha Genç Yaşlar...” konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Pınar Okyay Haber Global'in konuğu oldu. İzlemek için
- Dr. Hüseyin Örün, Dr. Öykü Tulumtaş ve Prof. Dr. Ayşe Akın tarafından hazırlanan “COVID-19 ve Diğer Bazı Özellikli Gruplarda Dikkate Alınması Gereken Hususlar” başlıklı yazı web sitemize eklenmiştir. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

COVID-19'un üreme sayısı SARS koronavirüsüne göre daha yüksektir

1 Ocak-7 Şubat 2020 arasında 12 çalışmanın alındığı bu derlemede, COVID-19 virüsünün tahmini temel üreme sayıları (R_0) incelenmiş. Tahminlerin ortalaması 3.28 (1.4-6.49), medyanı 2.79, çeyreklikler arası dağılım aralığı 1.16 imiş. Çalışmalarda R_0 'ı tahmin etmek için stokastik, istatistik ve matematik yöntemler kullanılmış. R_0 elde etmek için matematiksel yöntemleri kullanan çalışmaların, ortalama olarak daha yüksek tahminler ürettikleri, bunun nedeninin araştırılması gerektiği, çalışmadaki değerlerin DSÖ değerlerinden yüksek olduğu bulunmuş.

Liu, Y. et al. The reproductive number of COVID-19 is higher compared to SARS coronavirus. Journal of Travel Medicine, 2020. <https://doi.org/10.1093/jtm/taaa021>

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartırmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver ve Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler tarafından hazırlanmıştır.*